

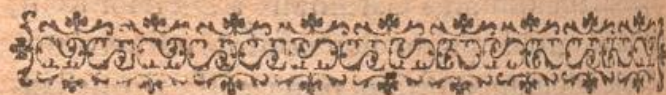

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Provincia Franciæ.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-68899](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-68899)

que summam, mille septemdecim talentorum attingit. Ut verbo dicam, nomine eleemosinæ, templo domique attributi, hoc anno, ter mille octingenti, & decem floreni.

P R O V I N C I A
F R A N C I Æ.

AD tria Provinciæ iactatæ & conquassatæ domicilia, quæ vis tempestatis in nos excitata non omnino percalerat, alia duo à Lugdunensi accessere, Dolanum & Bisuntinum; quibus in domiciliis numero quinque, numerat Societas socios centum nonaginta quinque: Mussiponti sex & septuaginta, Dolæ duo-dequadraginta, Vesontione triginta, Viriduni nouemdecim, Nancæi in Probationis domo triginta duos. Admissi hoc anno in Societatem tredecim; morte amissi non plures duo.

C O L L E G I V M
M V S S I P O N T A N V M.

SATIS vberes hoc anno domi, forisque laborum nostrorum fructus exstiterunt. Mulier quædam, quæ iniuriæ ab alia acceptæ nimium retinens, solemne suum in confessione obeunda non satis retinebat, eò pedetentim malis mali damonis artibus deducta est; ut ei sese impiè deuoueret: deuoto ille ut sibi capite potiretur, adfuit, eique

eique se vario colore ac vultu, nunc filii, nunc mariti, interdum etiam confessarii mortui, & viventis ostendens, pernicioſa illi conſilia, aqua vel reſte interitus ſuggerebat: Imagines, agnos, aquam luſtralem, cæteraque id genus præſidia auferebat, nummos aureos, & alia vitæ ſubſidia offerebat, ut vel vnum de eius capite pilum obtineret; ſed illa ſacerdotis noſtri opera, induſtriaque inſtructa, & ſingulari imprimis Dei, & Sacramentorum ope munita, monſtrum importunum vicit. Scholæ auditorum numero, & varietate nationum, celebres fuerunt; ad eas fama & opinione doctrinæ, induſtriæque noſtræ, exciti ex vltimis Galliæ finibus: in iis è præcipua nobilitate nonaginta, è diuerſis Religioſorum ordinibus quatuor & quinquaginta. Numerus omnium fuit mille & trecentorum.

SODALIVM Deiparæ cæterus multitudine floret ac virtute; decem ex iis audita vna de mundi vanitate, eiusque contemptu cohortatione, ad diuerſas religiones animum appulerunt, ex quibus aliqui noſtrum inſtitutum complexi ſunt. Sodalium grauiter laborantem, & conſiteri cupientem, ſacerdos noſter accerſitus inuiſit, quem cum iam orbatum ſenſibus, atque animam ægrè ducentem inueniſſet, ope Beatæ Virginis ſuppliciter implorata, impetrat ut ſibi reſtitutus eger ſalutari conſeſſionis remedio non deſtitueretur. Alterius longè diſpar exitus fuit, qui cum ſenſim omnem pietatis ſenſum exuiſſet, ſeſeque tandem iis moribus imuiſſet, quibus ex Sodalium numero expungeretur; non ita diu poſt cum in flumine lauandus mergeretur, nunquam emerſit. Mulier quæ iam tertio abortu fœtum effuderat, noſtri ſacerdotis præcibus, quibus ſe commendarat, viuum

uum

uum ac vigentem emisit. Maculas, quibus anime totis quadraginta annis iniuste fuerant, penitentię sacramentum absterfit. Inuentus est quidam vir eruditus, qui sexaginta prope miliarium iter suscepit, vt apud sacerdotem nostrum totius vitę peccata deponeret. In Religiosorum quodam Cœnobio Patris nostri commentationibus expoliendo, sacerdotes duo operam vtiliter posuerunt. In montis Vosagi radicibus planities nostris hominibus adhuc inculta iacebat, ad eam excolendam duo missi sunt quorum culturę incolę ita non modò patientes, sed etiam auidas aures accommodarunt, vt ad salutare diuini verbi pastus vndique concurrentes, templorum angustię non caperent. Quocirca sub dio interdum, ad populum verba facienda fuerunt. Erat in eo agro veterator quidam senex, & fœnerator vetus, quem à pecuniis iniquo questu conquirendis, nec admonitiones amicorum, nec Iudicum animaduersiones, interminationesque Pastorum reuocare potuerant: Apud hunc sacerdos noster cum publicis, tum priuatis sermonibus tantum profecit, vt horrea sua ijs palam aperiret, quorum rationibus iniuste suas opes auxisset.

M E T E N S I S ciuitas rebus, hoc anno gestis, metam imponet. Eius Episcopus Illustrissimus Cardinalis à Lotharingia, Diœcesis inspectionem Theologo cuidam, viro erudito ac probo commisit, cuius testes adiutoresque duos ex nostris hominibus esse voluit; instituti operis fructus, magna perinde bonorum consolatione, vt malorum confusione, constiterunt. Sed non est illud præmittendum, quod initium fuit restitutę in Galliam Societatis. Exeunte Martio Rex Christianissimus in

in urbē appulit magno Nobilium comitatu, quorū plerique nostri Ordinis amantes, Patribus nostris authores & hortatores fuerunt, vt Regem adirent, Regis animum, inmutata in nos voluntate, conuersum experirentur: Parendum illi hominum beneuolentissimorum consilijs consueuerunt. Quatuor itaque Metas profecti, causas aduentus sui exposuerunt, auditi, exceptique ab eo sunt magna hilaritate vultus, & affabilitate sermonis; sed & eum breui post tempore Parisios redeuntem, ipso inuitante, secuti sunt, ab eoque consecuti, vt Lugdunense nobis ac Diuionense Collegia redderentur, nouūque Flexiæ, qua in vrbe conceptus, altūsque dicitur, ipsa in domo Regia collocaretur.

COLLEGIUM DOLANVM.

RELIGIOSÆ cuiusdam familie superior, inferioribus suis Confessarium ē nostris hominibus depoposcit. Cuius consilij fructus non vnus domus angustijs concluditur, sed longè latèque se pandit, & in alias etiam familias redundat, ad quas illi aliquando bonis artibus expoliti mittuntur. Ad tres Sodalitates, quę in dies augentur hominum multitudine & virtutum, quarta plebeiorum accessit. Paganus quidam cum in eam ingredi vehementer optaret, sibi que ob id solum intelligeret aditum intercludi, quod in pago habitaret, tandem importunè, opportunè que flagitando & obsecrando effecit, vt quod peribat, consentientibus omnium animis impetraret, cui quidem illustri gratiæ ita respondet, vt nullam vel, suæ vel
D d
proxi

proximorum salutis promouendæ occasionem prætermittat, adest diebus festis, hora & loco conditis, domesticos & vicinos ad omne Christiani officij munus informat, ad concionem inuitat, ducit ad confessionem; in operis conducendis, quod ei munus ob eximiam & contestatam fidem large committitur, eorum potissimum habet rationem, quos ad Beatæ Virginis cultum propendere, rosaria gestare, atque percurrere videt, quibus si careant, vtrò de sua tenuitate largitur: ijs homo indicijs suam prodit in Virginem pietatem; at sequentibus Virgo suam declarauit in homines charitatē. Quidam in latronum manus casu nescio quo incidit, alterius ceruicibus distracti prædonum enses impendebat, sed vtriusque salus & fortunæ, implorata matris misericordiæ ope, præsentis periculo ereptæ sunt. Alium grauissimum iam pridem morbus lecto affixum & vehementer afflictum habebat, hic fretus spe Deiparæ benignitatis, quam alias ex alta prolapsus arbore expertus fuerat, in eadem ipsi dicatam, altero ab vrbe milliari agrè se confert. Vbi coram Virgine in genua lacrymâque effusus, non prius orandi finem fecit, quam agrotandi. Præclarum est illud, quod si quid controuersæ Sodales inter oriatur, à Sodalitate ipsa dirimatur.

FAMILIÆ duæ quæ exorto ex affinitate illi-
dio implacabiles inimicitias exercebant, nostro-
rum hortatu placatæ sunt, & ex capitali odio ad
mutuam concordiam beneuolentiâque tradu-
ctæ. Eandem opem tulerunt duobus fratribus, quo-
rum alter alteri pestem perniciemque, annum iam
sexturn machinabatur. Miles quidam multarum
terra marique pugnarum, ætate iam ingrauescente

in grauem incidit morbum, sed grauiores adhuc illi fuerunt stimuli, cōscientiæ vitæque recordatio, in multis sceleribus flagitijsque traductæ: is morte appropinquante siue Inferorum flammæ reuera illius oculis diuinitus obiectæ fuerūt, siue à Concionatore, de illis verba faciente, menti duntaxat terror iniectus, ita commotus & commutatus est, vt omnes mutatione sui stupidos detineret. Nam & apud sacerdotem nostrum omnes antea vitæ sordes deposuit, & si quid eius rationibus iniuste accreuerat, iuste restituit: Iniurias acceptas ex animo condonauit. Omnes, qui ad eum visendi causa veniebant, ita permouit, vt melioris vitæ consilia cœperint, ii præsertim, quos aliquando in bello commilitiones, & in sceleribus ministros habuerat; in quorum vultu desigens oculos, simul ijs salutaribus verbis eorum corda compunxit: *ô socij vias hactenus præcipites & labricas ambulauimus, iniuste egimus, iniquitatem fecimus, & nisi dolore & lacrymis iracundiam diuinâ in nos concitatâ placare studeamus, nisi mores in melius emendemus: vltices apud inferos scelerû nostrorû habemas sētiemus ô si sciretis quid vidi! ô quales ignes! ô quantos, & quam acerbos cruciatus! quæ subinde repetens, vniuersos qui ipsum visabant, illorum igniû metu percellibat. Rogatus verò à sacerdote, qui ei aliquoties confitenti aures dederat, an æquo & libenti animo lecti & morbi molestias, in pœnam peccatis debitam, toleraret? æquissimo ait; nam etsi eo igne (luculentum caminum ostendens) vsque ad extremum Iudicij diem torrendus ac torquendus essem, ferrem toleranter; alio senim, & longè acerbiores oculis hausi cruciatus. Sic igitur constituto facile fuit omnia persuadere, qui-*

bus felicem & fortunatū non ita diu post ex hac vita discessum consequeretur. Lipsanothece tres reliquiis interius instructæ, exterius verò inauratæ, & eleganti artificio elaboratæ ad templi suppellectilem & ornatum, eximia ciuium liberalitate accefferunt.

C O L L E G I V M
V I R D V N E N S E.

MONACHIS & monialibus crebræ exhortationes habitæ, stimuli fuerūt vitæ religiosius traducendæ; eadem ope Religiosi, qui ad nos eruditionis causa ventitant, alternis hebdomadis adiuti ita profecerunt, vt non pauci à laxa & fluenti, ad arctiorem eiusdem ordinis disciplinam deuolarint. Nostrorum opera, tres ab hæresis tenebris in veritatis lumen emerferunt. Ex his vnus cum iam tertiu annum pedibus adeo grauitè laboraret, vt vix ingredi posset, sponsione voti se obligauit fore, vt si pristinam valetudinem B. Barbaræ precibus recuperaret, hæresim eiuraret: recuperauit, eiurauit, & omnes animi labe apud nos confessione deterfit. Turcam, qui in Panonia ductarat equestres copias, & iure belli captus à Christianis Baroni cuidam obtigerat, baptizari cunctantè marrona quædam nobilis intempesta nocte primū exterruit, deinde tanta consolatione perfudit, vt nulla interposita mora de fidei Christianæ præceptis erudiri voluerit. Quomobré ad nos missus ab hero, nostri sacerdotis institutione, & voluntaria corporis maceratione preparatus, in templo nostro maxima hominū frequentia & celebritate, ab Episcopi Vicario salutarè Baptismatis vnda respersus est. Nocturno quidā territus spectro,

speculo, quod ipsius iugulū petere videbatur, & in pariete quasi leonis vngues imprimebat; ad absterrenda à se illa inimici terriculamenta, præstantissimum remedium confessionē arbitratus, bidui iter suscepit, vt sacerdoti nostro confiteretur: quo suo facto, simul animum à peccato & terrore liberauit.

AGRICOLA, iracundia stimulante, filiam spiritui malo malè manciparat, acceptam illa non ita diu post in specum quandam tenebricosam deportauit, vbi se illi specie humana videndum præbens, seseque vt ipsi dederet blandè sollicitans, cum id frustra diu tentasset, puellam malè acceptam, in hortum paternum, sub vesperam reportauit: vbi ex ciulatu quem edebat inuenta, dies aliquot in lecto morboque decubuit, à quo recreata, Creatori grates in templo nostro egit, & animum imposterum contra hostiles incurfus confessione muniuit. Scholæ nostræ numero auditorum, & studio flourerunt; nongenti fere numerantur. Septem ad diuersos Religiosorum ordines transierunt. Sileri non patiar insignem Virodunensium in nos liberalitatem, qui hoc anno luculentam septingentorum, & quinquaginta aureorum eleemosynam Collegio erogarunt, quibus suburbana domus æstiuæ, nostrorum recreationi compararetur. Liberarunt & illud annuo censu aureorum tricentū binūm. Ad hæc adiecti ab aliis aurei quingenti & quadraginta, quibus domus nostræ paupertas partim subleuata est, partim alieno ære soluta. Res hoc anno gestas terminabit gratia & fauor illustris, quo ab Henrico IV. Rege Christianissimo excepti sumus: nam cū exeunte quadragesima Virdunum appulisset, Patres nostri, Gubernatoris hortatu, ad eū salutandi causa sese contulerunt, quos coram ipso

de more in genua procumbentes, stare continuo iussit, atque his ferè verbis suam in eos beneuolentiam declarauit, Agnosco vos è Societate I E S V Religiosos, date operam vt vos habeam fideles subditos & obsequentes. me semper Regem habebitis clementem, & vestro instituto fauentem. Facere se nobis addidit potestatem Gallicanę iuuentutis erudiendę, & ipsum quotiescunque vellemus adeundi. Ad extremum se, & Regnum suum, nostris orationibus & sacrificijs commendauit.

C O L L E G I V M
B I S V N T I V V M.

HO c anno tyrones quatuor ex hoc Collegio in Probationis domum profecti sunt, è quibus vnus ætate & virtute prouectus, cum totos tres annos & viginti in Burgundia superiore Procuratoris Regij partes sustinuisset, omnia alia, præterquã salutis, procuratione posthabita se ipsum & sua omnia Deo in Societate deuouit: ita quod aliquor ante annos ciuitati Collegium procurarat, Deus curauit vt ei aliquãdo iucundissimum diuersorium esset; suscepto prius in sacello nostro Præbyreratus ordine, à Reuerendissimo Lausanensi Antistite, magna hominum approbatione, & pari amicorum ædificatione. Contrariũ plane alteri Societatis candidato & in voluntate nutanti euenit; Nam cum sub noctem iter faciens, in ignotos sibi homines incidisset, ab iis & vestibus exutus est, & verberibus malè acceptus. Alius quidam de Sodalitate Deiparę, dum sub idem tempus domum reuerteretur, obuium habuit hominem ebriate furentem

rentem, qui in caput eius districtum enslem tanta
 vicontorsit, vt glacies seu futilis ictu dissiluerit, so-
 lo ipsius galeri cingulo vulnerato, quod benefici-
 um vt Virginis tutelæ acceptum retulit, ita eius a-
 more acceptam iniuriam condonauit. Sensere &
 alij duo Clientes, eiusdem Patronę præsens auxili-
 lium. Nam cum ingens in ciuitate exortum esset
 incendium, quo iam eedes decem duodecimue con-
 flagrant, totam vim flammæ in eorum tecta in-
 cumbentem, ac sequentem, repente a contraria par-
 te spirans secundior ventus auertit. Secus omnino
 in eadem incendij vastitate, accidit cuidam Sodali-
 tatis defectori, cuius integram domum vis ignis
 perculit, penitusque absumpsit. Hæretici non pauci
 ex vicinis locis ad nos confugientes, fidem professi
 sunt, & de tota vita confessi.

SED vt Ecclesia Dei Catholicis augere studui-
 mus, ita sacelli nostri supellectilem auctam & or-
 natam voluit, argentea Lipsanothea Sanctorum
 Martyrum Treuirensium reliquias continente; quo
 in genere feminarum quarundam insignis libera-
 litas, & pietas liberalis enituit, quæ sexcentos cir-
 citer aureos in varia ædiculæ ornamenta contule-
 runt. Catechismus iis in locis explicatus, quorum
 incolæ ne Catechismi quidem nomen auribus v-
 surparant. Quadragesimæ ieiunium ita dilapsum,
 vt vix hominum memoria retineretur, sic restitu-
 tum, vt pistorum de sacerdote nostro quererentur,
 cuius opera factum esse dicebant, vt præter mo-
 rem nihil toto illo tempore lucrarentur. Sublata
 superstitionis & impietatis plena consuetudo, qua
 rustici pro pecorum incolumitate, extremis Bac-
 chanalibus festum diem agebant, in honorem San-
 cti (vt loquebatur) Carnis-priuii, & eius loco Con-
 ciones

ciones habitę & Confessiones exceptę. Multorum odia, quę multas vtrinq; manus armabant, & ad mutvam cędem incitabant sopita. Mulier quędam, quam pudor impius à confessione integra, retardarat, sumpto Christi corpore, sibi semper visa est ingens in stomacho saxum gestare, donec per confessionem omne animi virus effudit. Res longę aliter contigit alteri obstinatę, quam, quod inhonestę viueret, cum sacerdos noster à Confessione remouisset, donec publicam offensionem sustulisset, ridere illa & iocari cępit, & indocto nescio cui sacerdoti confessa, palam in circulis iactare, passam se quidem esse repulsam à Iesuita, sed longę prudentiorem Confessarium nactam esse. Haud impunę cessit impudenti: nam cum paulo post ad mensã Domini accederet, sacrosancta Eucharistia cum ori impurissimo admouenda esset, ter è sacerdotis manibus elapsa in terram cecidit: digitum Dei agnouere non pauci, eiúsque miraculi adhuc recentis memoria, hoc ipso anno permultos compulit ad sacram confessionem ritę peragendam.

P V E L L A quędam nubilo cęlo domum egressa, dæmonem specie B. Virginis candenti veste, bene longum manu rosarium præferentem, obuium habuit; qui eam blandę affatus, rogat secum vt veniat, manúque apprehensam quatuor dies huc & illuc ducit: quid dixerit, egeritue tanto temporis interuallo dæmon, interrogata postmodum puella, præ nimio credo stupore, eloqui non potuit. Id solùm, quarto die monitam, vt patri de filia perdita anxio, iamque aduentanti occurreret, interea bene valeret, post tres hebdomadas. denuo se ad eam reuersurum, statimque vt venit puellę pater, euauit. Noster in hoc incubuit vt puellam

lam cæterosque doceret, dæmonem fuisse illum, non Virginem: puellæ confessionem audiuit, Parocho instruendam dedit. Simili spectro diabolus alibi feminam multos elusit menses, cui se videndum obiecit multoties forma B. Virginis, amictu candido, & facie decora; suasit primo sabbatum coleret, tum reluctantem bis malè accepit; denique credula mulier sparsit visum, persuadetque plurimis conspectam esse sibi Dei matrem. Creduli item oppidani vicinique permulti, omnes omnino ad trecentos sabbatitant; noster qui tum forte non procul aberat, rogatus ut veniat, opem si quam potest ferat, res in aliud dilata est tempus: quo tempore concionem ad promiscuum vulgus, profesto die, à tribus milliaribus accurrentibus paganis, habuit, dæmonis fraudem detexit, confessiones audiuit, ubi è nostris nullum vnquam antea viderant; elusæ denique mulieri, ut dæmonem fuisse illum crederet, nec vllam ei imposterum fidem haberet, persuasit; ita errori maximo occursum est.

VRBS Pontarliensis sita est in valle Sangiensi, hanc sacerdotes è nostris duo, tempore aduentus & quadragesimæ, omnibus officiis iuuerunt, quotidianas conciones habuerunt, bis quot hebdomadis casus conscientię Clericis exposuerunt. Variæ superstitiones, ad fugandos ex hominum pecudumque corporibus morbos, olim inuictæ, prorsus ablata. Exculta vrbe, in vallem subiectam sex quasi tribubus distinctam, nostri excurrerunt, in qua quæ preclarè ab iis gesta sunt, longum esset per singula recensere, è multis pauca decerpam. Religiosi multi, qui neglecta disciplina sensim in sæcularium mores & vitia dilabebantur, ad melio-

rem

rem mentem frugemque traducti; ex sæcularium moribus vasta & agrestis barbaries, impietas, immoderata libido, intemperantia, vsura, cæteraque vitiorum monstra atque portenta, procul exportata. Auriga quidam à puero blasphemis assuetus, desperationis stimulis agitantibus, & tetro dæmonis spectro, quod ei apparebat, incitante, nunc aqua, nunc ferro sibi mortem consciscere conabatur; sed nostrorum ope & diuina imprimis misericordia opitulante, vtriusque mortis periculū ab eius corpore, animoque depulsum est. Alter conditionatis duntaxat interrogatiunculis confiteri solitus, totos quindecim dies ab audita concione, eadem hora domi suæ vocem audiebat, quæ cum ad patres confessionis causa mittebat. Iuit, confessus est, nec talibus amplius vocibus eius aures personuerunt. Inualuerat hac tota valle consuetudo eo perniciosior, quo antiquior, vt omnibus diebus festis à meridie ad cœnā, & à cœna ad mediam fere noctē, vtriusque sexus iuuenes nondum matrimonio iugati, in vnum è singulis pagis locum ad choreas conuenirent; quæ vt alia mala si leantur, in cædem aut turpitudinem, nocturnæ præsertim, terminabantur. Nam in vasto admodum loco lucernula emicabat, quæ sæpè calu, aut etiam dolo extinguebatur, vt scilicet Adamitas agerent aut Anabaptistas. Re cognita concionator noster, etsi subinde aliquo telo huiusmodi abusus perstringebat, reseruabat tamen in solemnem diem; & frequentem cœtum, plenam & accuratam tantæ nequitix accusationem, quam etiam adhibuit tandem aliquando, tanta dicendi vi & animorum zelo, vt maxima emendatio, Deo adiuuante, sit consecuta.

D O M V S

DOMVS PROBATIONIS NANCEIANA.

MENSIS agitur sextus decimus, ex quo probationis Domus Nanceij est instituta, ex nouello hoc agro vberes cū Dei gratia fructus extiterunt. Atque vt ab anni exordio auspicemur, die ipso Dominicæ Circumcisionis (qui dies apud nos cælestibus gratiis promerendis indictus fuerat) tātus vel ex vrbe, vel è vicinis pagis ad nos cōcurfus factus est, vt neq; locus multitudini, neque Sacerdotes confitentibus satisfacere possent: nec verò hic pietatis ardor deinceps, hiemis asperitate inte-
puit; frequens apud nos, toto anno, sacramentorum vsus, sed confessionis maxime. Multi totius vitæ, plures multorum annorum peccata, quæ ritè confessi erant nunquam, absoluta aliquando confessione deleuerunt. In his octogenarij aliquot fuere, qui in peccatorum veterno consenuerant; profusisque lacrymis Deo immortali gratias agebant, quod imminente saltē morte, vitam Christianis moribus dignam viuere cœpissent. Mulier satis honesta, sic mali dæmonis artibus delusa fuerat, vt & confessionem, & sacra omnia detestaretur; sacerdotes insuper, & bene monentes æquè auersaretur: multi multa sæpè tentauerant, vt eam vel in templum inducerent, sed frustra; nam subito vt limen attigerat, quodam veluti horrore percussa pedem referebat: ad conspectum verò sacerdotis ita cohorrescebat, vt statim velis, quod aiunt, remisque aufugeret, sed tamen diuinitatis oculos effugere non potuit; cessit muliebris perui-
catia

cacia diuinæ pietati, quæ illam ad pœnitentiam expectabat. Quid multa? hæc tandem sacerdotis nostri ope, seu potius diuina virtute sic emollita est, vt totius vitæ confessionem obierit, & ex eo tempore sacramentum idem, quod tantopere exhorruerat, octauo quoque die constantissimè vsurparit.

I N altera curanda haud minus elaboratum: ea ab hæretico hero sic deprauata fuerat, nulla vt fidei, vel pietatis scintilla in ea reliqua esse videretur, quæ cum ducente (vt credibile est) numine, in sacerdotem nostrum incidisset, cæcitatem vtrò suam professa est, neque confessionem, neque alia fidei nostræ vel Sacramenta vel mysteria, sed ne diuinitatem quidem vllam agnoscere: adeò facilis est lapsus ab hæresi ad Athëismum. Hic primum sacerdos suauiter morbi causam sciscitari, docere quam periculoso sit statu, pestiferum errorem dedocere, & salutari eam doctrina imbuere, modo hortari blandius, modo constitutas impiis pœnas seuerè denuntiare, denique extremo malo remedia omnia adhibere; sed ita obduratum mulieris animum stupor inuaserat, nihil vt vel rationum pondere, vel cœlestibus minis flecteretur, nec quicquam sacerdos noster in præsentem euincere potuit. Itaque nihilo meliorem quam accesserat, dimisit, seridò tamen admonitam, vt se benignissimo Seruatori, & Deiparæ Virgini commendaret. Fecit illa impensè quod iussa fuerat, noctis partem orando traduxit, & mirum dictu! sic se repente diuinitus immutatam sensit, vt die postero ad sacerdotem nostrum redierit, petieritque obnixè, quam pridie respuerat, peccatorum veniam, nec sine lacrymis impetrauit.

Con-

Conceperat iamdiu mulier alia tantum in maritum odium, vt negaret posse illum aut oculis, aut menti subijci, quin eundem continuo diris omnibus deuoueret: studuit Sacerdos noster omnibus, quibus potuit, artibus mulieris animum ad viri obseruantiam flectere, sed frustra. Dimittitur iraque nihilo sanior quam venerat, sed tamen monita, vt aliquot sacris curandis, & eleemosinis faciendis, ad eiiciendum amicitia coniugalis venenum, diuinam opem imploraret: quod cum fecisset, facile inueteratum mariti odium in amorem, & obseruantiam commutauit. Altera vel egestate, vel æris alieni onere pressa eo adacta fuerat, vt vitam infelicem infeliciore exitu concludere tentaret, & iam ferrum in pettus bis terne adegerat, sed irritò conatu: Cum alias mortis vias exquireret, hæc occurrit, vt in vicinum pagum secederet, qua fluuius præterlabitur, seseque ex edita rupe in subter fluentem aquam præcipitem daret; cum neque id successisset, occulta quadam vi, haud dubium quin diuina, inhibente, miraculo admonita resipuit, & mutata voluntate, hoc tam atrox facinus confiteri statuit. Huic a nostro sacerdote persuasum est, vt quoniam Dei benignitate malè mori permessa non esset, imposterum benè viueret.

ALTERI quoque peccatorum confessio salutis fuit. Nam cum natandi specie ad vicinum flumen, cum perditò quodam ganeone, irare consuesset, non tam vt corpus lauaret, quam vt animam turpi flagitio inquinaret, sacerdotis nostri reprehensione acriter castigatus, non prius præteriti sceleris veniam impetrauit, quam sanctè sponderet se nun-

nun-

nunquam eam turpitudinem admissurum. Is cum interiectis diebus pauculis, à turpitudinis socio ad idem flagitium illiceretur, pellici non potuit, constanter dictitans, fidem se Confessario astrinxisse nunquam id commissurum. Hæc ei constantia salutem attulit. Nam cum infelix alter ad turpitudinis locum solus abiisset, solus periit: Rectus enim à libidine, cum se in aquam pro more immisisset, natauit, sed non enatauit. Vir quidam acceptam à maioribus suis quasi hereditariam pietatem, Diuam Barbaram Virginem & martyrem studiosè colebat. Huic nuper, cum ad huius Virginis diem festum ritè celebrandum, ieiunio & peruilegio se comparasset, visum illud noctu dormienti obiectum est. Cernere sibi videbatur domum amplitudine & structura visendam, & in eam introeuntem magnam hominum vim, quibuscum & ipse eo subire nitcbatur. Sed cum nescio qua vi ingressu prohibitus, ante domus vestibulū constitisset; ecce tibi derepente domus tota concutitur, & cum terrifico fragore ruens, ingentem illam hominum, qui in eam introierat, multitudinē vniuersam oppressit. Illi verò tum ad funestum rei spectaculum stupore attonito, adesse visa est D. Barbara, quæ in hæc verba hominē, ad meliorē vitam viuendā, grauitè incitabat. Viden? inquit. omnes, quos istarum ædium miserabilis casus obtriuuit, inferis etiam locis mandati sunt, æternis supplicijs cruciandi; tu quoque, si cum iis initio pariter abiisses, pari etiam oppressus ruina, æternāque morte extinctus perisisses. Iam, quando te Dei benignitas seruauit incolumem, etiam atque etiam prouide, vt horum infelicium exemplo sapias, & quamprimum animo confessione expiato diuinam gratiam ineas; quibus di-

ctis

etis, visum omne ab oculis miratis euanuit: atque id nō inane fuisse, probauit cōsecutus in homine inu-
sitatus ardor ad omnem Christiani officij laudem,
qui excitatus è somno, illico statuit peccata omnia
quæ in vita admiserat, exomologesi delere, quod
& perfecit cum incredibili pietatis sensu.

CAVINISTÆ (ex Ecclesiæ Romanæ recon-
ciliati, edita prius Catholicæ fidei professione; in
quibus adolescens fuit inter hæreticos, atque aded
in ipsa hæreticæ priuitatis arce Geneua natus & e-
ducatus; qui cum ab vno è nostris hæresim dedoce-
retur, forte in tabulam incurrit Romanorum Pon-
tificum serie expressam, quam non sine magno
voluptatis sensu dum curiosius inspicit (eam enim
in Caluini schola viderat nunquam) ecquis, inquit,
neget eam Deo semper Ecclesiam & cordi & curæ
fuisse, quam singulari prouidentia tot sanctissimis
æque, ac sapientissimis Rectoribus gubernandam
commisit? Alter non vulgaris inter hæreticos eru-
ditionis & nobilitatis, multos iam annos Caluinia-
nam sectam non coluerat modò, sed aliis etiam
pluribus ad eam colendam author fuerat. Dole-
bant vehementer impiæ sectæ homines, hunc tan-
tum virum sibi eripi, aded vt de eo necando non
semel consultarint, potius quàm vt tam insignem
infamiae notam (sic enim aiebant) Ecclesiæ suæ
inuri paterentur: sed eum neque minis, neque
pollicitationibus, neque probris palam in eū con-
iectis, neque fulgentibus gladiis ceruicibus eius
intentis, interposita etiam feminae Principis au-
thoritate, à proposito remouere potuerunt. Duo è
præcipua nobilitate, ipso die Natalis Domini (quo
die pacem in terras olim Seruator intulerat) ita ve-
teres quasdam inimicitias excitant, vt iam certa-
mini

mini

mini locus tempusque ab eis indictum esset, iam prodiissent ex vrbe in matuã cœdem ruituri, ni Prætorianorum militum Præfectus, à Principe intercurrisset, & partim vi & armis, partim Principis autoritate, furentem iam & sæuiem eorum impetum repressisset: quam occasionem Dux Serenissimus, nostris authoribus vel certè suasoribus, non prætermisit, pœnas acerbis decernendi non in eos solùm, qui sese huiusmodi imposteri certamine prouocarēt, sed in eos omnes, qui ad tam exitiosum facinus aliquid opis consilii que conferrent.

HÆC & alia, quæ à nostris continenter obuentur pietatis munera, non modo ciuium, sed etiam Principum animos nobis magnopere deuinxerunt; argumento est, quod Dux Serenissimus ceterique Principes, nostris in ædibus sunt satis frequentes, ex quibus duo, vno è nostris ad confessiones vtuntur, & maiori in dies edunt propensi erga nos animi argumenta. Illustrissima Ducissa à Brunswich Serenissimi Lotharingiæ Ducis soror, vbi ex Belgio Nauceium redijt, continuo ad nos profecta, Patri Rectori, Ego, inquit, mi Pater venio huius sacelli possessionem occupatura, atque ex eo tempore omni festo die, in æde nostra Sacramentis Confessionis & Eucharistiæ constanter vsurpandis, matutinum tempus ferme ad meridiem vsque transegit, miro exemplo incensū in Deum obsequij, & modestiæ erga omnes. Nuper magno argumento munificentiæ suæ, ex suo sacro thesauro Patri Rectori in manum dedit aliquot ossa grandiora Sanctorum Innocentium, & aliorum Diuorum celebriorum partes aliquas minores. Per id tempus rei duo, atrocibus conuicti criminibus in rotam agendi erant, quorum alter prope adoles-

cens

cens ita mortem perhorrescebat, vt vel eius recodatio omnem aternæ vitæ memoriam adimeret. Hic Patris nostri oratione permotus est vt intrepidus ac prope exultans graderetur ad mortem; vbi ad supplicij locum ventum est, cum prius admissa scelera confessione expiasset, eorum quoque veniam à Deo, & circumstantibus postulauit. Desertor monasterij & habitus, pijs apud nos commentationibus eruditus, non solum culpam agnouit, verum etiam eluit, Præpositique facultate, alium seuerioris disciplinæ ordinem ingressus est.

PROVINCIA
GERMANIÆ SVPERIORIS.

NVMERAT Superioris Germaniæ Prouincia locios trecentos & nonaginta, in quindecim domicilia distributos; è quibus Sacerdotes sunt centum septuaginta duo; Nouitij triginta duo: Collegia decem; Domus Probationis duæ; Residentiæ tres; Missiones sex. In Collegio Ingolstadiensi septuaginta; in Dilingano triginta; in Monachienfi triginta; in Augustano triginta duo; in Oeniporano vno minus; in Halensi quindecim; in Lucernenfi duodeviginti; in Friburgensi totidè; in Ratisponensi viginti vnus; in Bruntrutano quindecim; in Domo Probationis Eberspergenfi viginti; in Landspergenfi triginta quinque; in dōmo Oetingenfi nouè; in Residentia Biburgensi quatuor; in Constantienfi duodecim. E vita migrarūt quatuor; adscripti in hanc militiam

E c

litiam